

Året 2018 ved Norsk Maritimt Museum

2018 har både vært et krevende og et godt år for Norsk Maritimt Museum (NMM). Krevende særlig fordi museet på grunn av nedgang i marinarkeologiske oppdrag måtte nedbemanne med to faste og flere midlertidige stillinger. Men 2018 har også vært et godt år med framgang på mange områder. Museet har arbeidet aktivt med tiltak for å styrke egeninntjening og publikumstilbudet. Dette har resultert i en fin besøksøkning på 7 % til tross for rekordvarm sommer. Museet kan vise til gode forskningsresultater og aktiv forskningsformidling gjennom publikasjoner, foredrag og i media.

Et viktig fokus for NMM er hav, miljø og utfordringene vi som samfunn står ovenfor når det gjelder bærekraftig forvaltning av havet. Dette fokuset vil bli videreført av museet som partner i Oslo miljøhovedstad 2019. Det er gjennom året arbeidet med inkluderingsprosjekt for ungdom som faller utenfor skolen og gjennomført seilingstokt for skadde veteraner. Å være et inkluderende museum er en viktig del av samfunnsoppdraget.

NMM har samarbeidet nært med Kon-Tiki og Fram gjennom året. Det gjelder fellesbilletter, arrangementer og videreutvikling av Bygdøyenes som besøksdestinasjon. Dette samarbeidet vil bli ytterligere styrket i 2019.

Personale

Det ble i løpet av året utført 35,42 årsverk ved museet. Dessuten ble det utført en betydelig frivillig innsats gjennom Norsk Maritimt Museums Venner. Venneforeningen bidrar aktivt i BåtLab'en, Barnas Båtverksted, ordningsarbeid i bibliotek og arkiv og på andre samarbeidsflater. En stor andel av driften og vedlikeholdet av museets fartøyer er dessuten basert på en betydelig ulønnet og frivillig innsats.

Nedenfor følger en oversikt over personer som har hatt fast eller midlertidig arbeid ved museet i hele eller deler av 2018. Det skilles ikke mellom hel- og deltidsstillinger.

AVDELING NORSK MARITIMT MUSEUM

Avdelingsdirektør

Tove Wefald Pedersen

Arkeologisk seksjon

Ahrens, Sven
Borvik, Rune
Douglas, John
Falck, Tori (seksjonsleder)
Fawsitt, Sarah Elizabeth
Grue, Marja-Liisa
Hobberstad, Lin Cecilie
Hovdan, Monica
Johannessen, Jørgen
Kerr, Andreas
Kvalø, Frode

Meland, Anne-Katrine
Melsom, Charlotte
Nymoene, Pål
Nævestad, Dag
Reitan, Morten
Rodum, Christian
Steen, Kristina
Thome, Pål
Vangstad, Hilde
Wammer, Elling Utvik
Ødegaard, Kenneth

Publikumsseksjonen

Luna - Ruud, Linda (seksjonsleder)

Sletten, Heidi Thöni

Forsknings- og utstillingsseksjonen

Ahrens, Sven (seksjonsleder)
Bagle, Eyvind
Bondevik, Hjørdis

Koren, Elisabeth Solvang
Norseng, Per Gudbrand
Wähle, Espen

ANSATTE I FELLESAVDELINGER I STIFTELSEN NORSK FOLKEMUSEUM

Dokumentasjonsavdelingen

Bondevik, Hjørdis
Fiske, Ole Hajem
Galåen, Per Gisle

Kjørsløvik, Beate
Rosenqvist, Kaja

Konserveringsavdelingen

Camilla Noreng

Sikkerhet og drift

Eggen, Jonas
Hannus, Aksel
Hauge, Tore
Haugli, Arild

Hermansen, Jimmi Eugen
Tennes, Håkon
Titherington, Andrew

Økonomi- og administrasjonsavdelingen

Baskaran, Sajithan
Boije, Marianne
Boumaïdoum, Lachen
Bourgoint, William
Cresp, Jonathan D.
Gonzalez, Gabriel Ramirez
Frøslund, Kristin
Haugen, Inger Lykke
Hebda, Magdalena
Ibabao, Marianne A.
Jacobsen, Marianne Preus (Leder
besøkssenter og museumsbutikk)
Jensrud, Marianne (Kaféleder)
Khan, Clara
Knustad, Eline
Kowalkowska, Aneta

Kristoffersen, Vegard
Litangen, Vegard
Maroy, Isabelle Riziki
Pramasay, Baskaran
Ramirez, Kira Marie Bjørnås
Rodum Hall, Julia
Rosenqvist, Kaja
Saga, Charlotte
Skrede, Andrea
Spahic, Sanida
Stapurewicz, Malgorzata
Sørsdal, Ingjerd Løkke
Tsuchiya, Mimiko
Tursun, Waris
Tennfjord, Anna
Waalmann, Henriette

Utstillinger, publikumsaktiviteter og formidling

Satsingsområdet for den yngste besøksgruppen var teaterstykket «*Mellom jungel og hav – En stormende fortelling om Chieften og Sally Jones*». NMM opplevde stor suksess og gode besøkstall våren 2018. Det er inngått avtale med Åland Sjøfartsmuseum om at utstillingen blir permanent på museet. Dette er et stort løft for satsingen på barn og unge.

Figur 1 Barneteatret «Mellom jungel og hav – En stormende fortelling om Chieffen og Sally Jones» ble en stor suksess. Foto: Norsk Maritimt Museum.

I samarbeid med Oslo kommune er det gjennomført skoleopplegg for Aktivitetsskolen. I sommerferien fikk 250 elever delta på heldagsopplegget «Søppel gjennom 1000 år».

Året startet med gjennomføring av Den Kulturelle skolesekken (DKS) og opplegget ved Fyrtårnet for skoleåret 2017/2018. Her var totalt 600 elever med på utendørs workshop om søppel i verdenshavene.

En av hovedsatsingene i 2018 var aktiviteter knyttet til utstillingen «Torpedert- Krigsseilere under første verdenskrig». Gjennom DKS gjennomførte museet formidlingsopplegget «Soldat 1918- soldat 2018». 600 skolelever fikk lære om hvordan soldater i vår samtid har opplevd krig sammenliknet med krigsseilere under første verdenskrig. På laget hadde vi med en veteran fra den norske FN-styrken i Libanon, som skildret krigshverdagen og konsekvenser i ettertid.

Figur 2 Knut Olav Wågsås og Heidi Thöni Sletten var ansvarlige for DKS-prosjektet «Soldat 1918- soldat 2018». Foto: Norsk Maritimt Museum.

31. mai 2018 åpnet utstillingen «Hvem rydder etter krigen?». I samarbeid med Norsk Folkehjelp satte utstillingen fokus på de enorme menneskelige og økonomiske omkostninger miner også har i dag.

NMM har også i 2018 vært en aktuell og aktiv møtearena. Museet huset FNs havpanel som ledes av statsminister Erna Solberg. Deres møte med FNs generalsekretær Antonio Guterres ble avholdt på museet 19. juni. Det var pressekonferanse i *Sentralhallen*, og møte i museets utleielokale *Røylen*.

Figur 3 FNs generalsekretær Antonio Guterres, statsminister Erna Solberg og bistands- og utviklingsminister Nikolai Astrup møter barn fra Bryn skole. Anledningen var møte i FNs havpanel 19. juni 2018. Foto: Norsk Maritimt Museum.

Markeringen av Frigjørings- og veterandagen 8. mai foregikk i tradisjonelle former. Regjeringen var representert ved utenriksminister Ine Marie Eriksen Søreide og hovedtaler var Hans Herman Horn. Krigsseiler Jan August Ørner la ned krans på vegne av Krigsseilergruppen. KNM «Alta» lå til kai for anledningen og stilte med to æresvakter. Det Norske Sjømannskor sang.

23. september var det markering av jubileet for RS1 125 år med et utendørs arrangement i samarbeid med *Colin Archer klubben* og *Redningsselskapet*. Arrangementet var godt besøkt med over 600 gjester.

Figur 4 Markeringen av RS1 Colin Archer 125 år samlet 600 besøkende. Foto: Norsk Maritimt Museum.

23. september inviterte museet også til åpen dag om undervannsarkeologi i Ny-Hellesund. Arrangementet var en stor suksess og godt besøkt.

Figur 5 Elling Utvik Wammer viser fram funn til interesserte besøkende på åpen dag i Ny-Hellesund 23. september 2018. Foto: Norsk Maritimt Museum.

11. november var det markering av 100-årsdagen for slutten av første verdenskrig. Arrangementet var godt besøkt med livesending på sosiale medier, kulturelt innslag av «The Tommy Boys» og omvisning i utstillingen «Torpedert».

Figur 6 "The Tommy Boys" deltok på markering for slutten av første verdenskrig 11. november. Foto: Norsk Maritimt Museum

NMM og «Svanen» deltok i samarbeid med Kon-Tiki på Kulturnatt i Oslo 14. september. Svanen lå til ved festningskaia og bød på åpen skute, filmvisning av den originale Kon-Tiki filmen, shanties ved Det norske sjømannskor og Bernard Briis band spilte maritim blues inn i natten.

NMM var sterkt involvert i Norges Banks prosjekt for å utvikle nye sedler med «Havet» som gjennomgangstema. Da banken lanserte de nye 50- og 500-kronesedlene under et arrangement ved Redningsselskapets sjøsikkerhets- og opplæringscenter RS «Noatun» i Horten 18. oktober, representerte RS1 «Colin Archer» museet.

Det er gjennomført vedlikeholdsarbeid på eksisterende utstillinger, særlig i «Norge er havet» og «På reise med Chieffen og Sally Jones» samt fornying av skiltene i utstillingen «I rute». Det er også arbeidet med planer for nye utstillinger.

Rehabilitering av Båthallen er museets største pågående prosjekt. Stiftelsens direktør og øverste ledergruppe utgjør styringsgruppen for prosjektet. Avdelingsdirektør for Norsk Maritimt Museum er prosjekteier, og prosjektansvarlig Charlotte Melsom rapporterer direkte til prosjekteier og styringsgruppen. Museets prosjektansvarlig koordinerer utstillingsplanleggingen og øvrig brukermedvirkning i tillegg til overordnet prosjektansvar for byggeprosjektet. Det er etablert en prosjektgruppe som arbeider med utstillingsplanlegging.

Styringsgruppen besluttet våren 2018 å gjennomføre rehabiliteringen av Båthallen som en samspillskontrakt. Det var behov for detaljprosjektering av spesielle byggetekniske forhold, og i en samspillskontrakt deltar entreprenøren i prosjekteringsfasen for å komme frem til best mulige løsninger. AF Byggfornyelse (AF Gruppen) ble etter offentlig tilbudskonkurransen kontrahert i august. Høsten 2018 ble rehabiliteringen detaljprosjektert i samarbeid med arkitekter, rådgivere og entreprenøren. De tekniske, arkitektoniske og utstillingsmessige løsningene for prosjektet ble endelig kostnadsberegnet i desember. Rehabiliteringsarbeidene skal forgå fra februar til september 2019.

Parallelt med rehabiliteringsarbeidene ble også utstillingene i Båthallen detaljprosjektert høsten 2018. Et stort antall ansatte fra samtlige av museets egne seksjoner og Konserverings- og Dokumentasjonsavdelingen bidro aktivt i dette arbeidet. Åpningen av de nye utstillingene er satt til våren 2020.

Som tidligere år har frivillige og de aktive medlemmene i venneforeningen gjort et uvurderlig innsats på mange områder av museets virksomhet. Hver søndag utenom jule- og sommerferiene arrangeres Barnas Båtverksted på museet. Dette er en populær aktivitet for små og store. Båtverkstedet har også holdt åpent i forbindelse med flere arrangementer gjennom året.

Besøkssenter, kafeer og utleievirksomhet

Etter flytting av museumsbutikken Fritt om bord (FOB) og utvidelsen av Fjordkafeen i 2017, gjenstod det noen tilpasninger for å få det til å fungere optimalt. Løsningen ble å oppdatere skiltprogrammet i adkomst ute og inne, samt å forlenge kafédissen og å bygge en vegg med dør mellom inngangen til administrasjon og kafélokalet. Det var også behov for integrerte reolløsninger i ankomstområdet, til informasjonsmateriell og butikkutstilling. Dessuten ble det også gjort forbedringer og tilpasninger i Fjordterrassen, blant annet med oppgradering av det elektriske anlegget og nye helårs utemøbler. Tiltakene ble organisert som prosjekt og ble ferdigstilt medio november. I tillegg til et kortsiktig perspektiv, hadde prosjektet også et lengre med tanke på rehabilitering av den nye Båthallen og fremtidig adkomst og skilting. Dermed ble det et behov for en oppdatering av NMMS grafiske profil, fonter og skiltprogram, som rulles ut fortløpende og vil bli implementert i alle utstillingsområder, i grafisk materiell og på nettsidene.

I 2018 var omsetningen i besøkssenteret stabil gjennom hele året fram til høsten, til tross for en rekordvarm sommer. Vi får jevnt over gode tilbakemeldinger fra publikum, og serveringsvirksomheten og museumsbutikken er en viktig del av totalopplevelsen for våre

gjester. Fra april 2018 endret vi åpningstidene i lavsesong og museet er åpent alle dager fra kl 11:00-16:00, også mandager (bortsett fra helligdager).

BåtLab'en

Kulturetaten i Oslo kommune og båtbyggerverkstedet på museet har siden 2015 samarbeidet om å rekonstruere et arkeologisk båtfunn fra middelalderen, båtvraket *Vaterland 1*. Rekonstruksjonen av båten i full skala foregår i et telt i Middelalderparken. Formidling av båtbyggingen er en viktig del av prosjektet. I 2018 hadde vi 2023 skoleelever og lærere innom. I tillegg hadde vi 1723 besøkende ved «søndagsåpent» og andre arrangementer. Til sammen blir det 3746 besøkende i 2018. Prosjektet er planlagt ferdigstilt våren 2019.

Figur 7 Rekonstruksjonen av båtvraket *Vaterland 1* skjer i Middelalderparken i Oslo. Mer enn 2000 skoleelever og lærere besøkte båtbyggerverkstedet. Foto: Norsk Maritimt Museum

I 2018 har en gruppe elever fra Hersleb videregående skole i Oslo arbeidet i BåtLab'en på NMM. BåtLab'en representerer et viktig satsningsområde for museet på kystkulturfeltet. Det har lenge vært et ønske om å opprette ungdomsprosjekter med fokus på kystkultur og den seilende replikaen «Vaaghals».

Høsten 2017 utlyste Norges Museumsforbund (NMF) midler til prosjekter som skulle omhandle inkludering i museer av flyktninger, innvandrere eller andre med spesielle behov. Bakgrunnen for utlysningen var at NMF mener norske museer kan bli en langt viktigere arena for inkluderingsarbeid. NMM er enig med NMF i dette, og søkte midler om et prosjekt som skulle inkludere videregående elever som står i fare for å falle fra. I Oslo er frafallsprosenten i videregående skole høy på landsbasis.

Samarbeidet med ledelsen ved Hersleb videregående skole ble innledet i 2017. Det var enighet om at aktivitetene på museet skal ha et helhetlig kunnskapsinnhold forbundet med kystkultur, og samtidig være knyttet opp til relevante læringsmål i den videregående skolen.

Prosjektperioden strekker seg over ett skoleår, fra høsten 2018 til våren 2019. Fra museet var det fagpersoner fra Arkeologisk seksjon som hadde hovedansvar for opplegget. Til gjennomføringen hadde vi imidlertid også uvurderlig hjelp fra museets frivillige.

I løpet av høsten 2018 var elevene på museet 11 ganger. Elevene har deltatt i mange aktiviteter forbundet med sjømannskap, og de fikk praktisk opplæring i både roing og seiling. De har også blitt tatt med på omvisninger i museets utstillinger og dokumentasjonsarbeid. Gjennom hele prosjektperioden skal elevene arbeide med en utstilling som skal åpne på museet i slutten av april 2019. Utstillingen skal handle om ungdommens personlige utvikling i prosjektet eller gruppearbeidene de har utført om sjømannskap, kystnatur og «Vaaghals». Familie og klassekamerater blir invitert til å delta på åpningen av utstillingen. Dette vil gi elevene en spesiell anledning til å dele sine opplevelser og minneverdige øyeblikk.

Forskning og annen FoU-relatert virksomhet

Den største forskningsressursen i museet er kompetansen og arbeidstiden til de fast ansatte. Som foregående år hadde Avdeling NMM i 2018 åtte vitenskapelig ansatte med avtalefestet tid til forskningsarbeid, seks arkeologer og to historikere:

Førstekonservator Sven Ahrens (arkeolog)
Seksjonsleder/forsker III Tori Falck (arkeolog)
Førstekonservator Elisabeth S. Koren (historiker)
Konservator/Forsker III Frode Kvalø (arkeolog)
Seniorkonservator Per G. Norseng (historiker)
Førstekonservator/forsker II Pål Nymoen (arkeolog)
Konservator/forsker III Dag Nævestad (arkeolog)
Konservator/forsker III Hilde Vangstad (arkeolog)

Arkeologenes kapasitet til forskning og publisering har vært begrenset av langvarig permisjon i en av forskerstillingene, nedbemanning i andre fagstillinger i Arkeologisk seksjonen og økt press på inntjening fra forvaltningsoppdrag på det gjenværende personalet. Også i 2018 har imidlertid det arkeologiske fagmiljøet ved NMM hatt nytte av professor emeritus Arne Emil Christensen som gjesteforsker. Og i tillegg til de fast vitenskapelig ansatte fikk flere medarbeidere i Forsknings- og utstillingsseksjonen dette året anledning til å bruke arbeidstid på forskning:

Seksjonsleder Eyvind Bagle fikk fra 1.8. 2018 tre år permisjon med doktorgradsstipend fra Norges forskningsråd på museets prosjekt «The Last Ice Age». I tillegg har kunsthistoriker og konservatorkandidat Hjørdis Bondevik og sosialantropolog og prosjektleder Espen Wæhle i Forsknings- og utstillingsseksjonen i 2018 fått bruke noe arbeidstid på forskning.

Sven Ahrens ble fra 1.8. 2018 midlertidig overført fra Arkeologisk seksjon til Forsknings- og utstillingsseksjonen for å vikariere som seksjonsleder der i Eyvind Bagles permisjon. Ahrens deler der ansvaret for å administrere og koordinere forskningsvirksomheten ved Avdeling NMM med Per G. Norseng som i 50% stilling er forskningskoordinator for Stiftelsen Norsk Folkemuseum og sekretær for det sentrale forskningsutvalget.

Museets kombinerte vitenskapelige og populærvitenskapelige årbok *Mennesket og havet* ble i 2018 redigert av Elisabeth S. Koren, Sven Ahrens, Hjørdis Bondevik og Per G. Norseng, med førstnevnte som hovedredaktør. 2017-årgangen utkom sommeren 2018. Den inneholdt ingen fagfellelvurderte artikler, men to andre vitenskapelige arbeider og seks populærvitenskapelige artikler. Til 2018-utgaven er det imidlertid igjen innkommet og antatt flere fagfellelvurderte artikler. Høsten 2018 ble det besluttet å overlate det forlagstekniske arbeidet til Museumsforlaget i Trondheim fra og med neste utgivelse. Omleggingen vil avlaste redaksjonen i arbeidet med å følge opp språkvask og korrektur overfor forfattere og trykkeri og gi et bedre produkt og en bedre distribusjon. Neste årgang vil først komme etter sommeren 2019 på grunn av denne omleggingen, men siden legges det opp til utgivelser på forsommeren som vanlig.

I tillegg til årboken utgav Arkeologisk seksjon 9 arkeologiske rapporter i museets rapportserie, og de ansatte der ferdigstilte en rekke mindre rapporter.

Både ansatte med og uten avtalefestet forskningstid ved Avdeling NMM oppmuntres til å publisere i fagfellelvurderte vitenskapelige kanaler. En ordning med tildeling av mindre driftsmidler til forskningsprosjekter ble videreført i 2018. Avdelingens ansatte har likevel utgitt færre vitenskapelige arbeider enn de foregående årene. Til sammen har de alene eller sammen med andre publisert fire fagfellelvurderte artikler på nivå 1 i det norske akkrediteringssystemet for vitenskapelig publisering. I tillegg er det utgitt to andre vitenskapelige artikler uten fagfellelvurdering, 11 populærvitenskapelige artikler, to andre faglige artikler og én bokanmeldelse.

Det er naturlig at den vitenskapelige produksjonen varierer en del fra år til år i et så vidt lite forskningsmiljø som vårt. Resultatene fra 2018 må imidlertid også ses på bakgrunn av økt press på inntjening i forvaltningsvirksomheten i Arkeologisk seksjon som de siste årene har gjort det enda vanskeligere enn før for de vitenskapelig ansatte arkeologene å ta ut forskningstiden sin. Og mye av forskningskapasiteten i Forsknings- og utstillingsseksjonen gikk dessuten med til større prosjekter som på kort sikt har stått i veien for vitenskapelig publisering i 2018, men som på sikt vil bidra til økt publisering igjen.

I 2. kvartal startet det internasjonale forskningsprosjektet «The Last Ice Age» opp, ledet av Per G. Norseng ved NMM. I tillegg til en doktorgradsstipendiat ved museet finansierer Norges forskningsråd fra 2018 en post doc-stipendiat hos vår norske samarbeidspartner Universitetet i Sørøst-Norge, to doktorgradsstudenter ved University of Hull, alle for tre år, og fra 2019 også en kortere engasjementsstilling ved NMM og et gjesteforskeropphold for en samarbeidspartner ved Old Dominion University i Norfolk VA. Og Elisabeth S. Koren hadde i deler av 2018 utvidet forskningstid for å konsentrere forskningsarbeidet sitt om en større vitenskapelig monografi om norske sjøfolk under og etter 1. verdenskrig som ventes å bli slutført i 2019, i forlengelsen av utstillingen «Torpedert» som stengte i november 2018.

Til tross for mer beskjeden vitenskapelig publisering har Avdeling NMM dessuten på flere andre måter markert seg godt som forskningsbasert fagmiljø i 2018:

Prosjektet “Underwater survey of the South Coast of Naxos”, som er blitt ledet av Sven Ahrens og drevet fra Arkeologisk seksjon i samarbeid med Det norske instituttet i Athen og greske kulturminnemyndigheter, ble slutført i 2018 og fikk mye internasjonal oppmerksomhet.

Figur 8 Prosjektet "Underwater survey of the South Coast of Naxos" har fått internasjonal oppmerksomhet. Foto: Norsk Maritimt Museum.

Museet leder også fortsatt arbeidet med middelalderbåten fra Lovund, Helgeland, som skal stilles ut lokalt i 2022. Dette er et samarbeidsprosjekt med Norges arktiske universitetsmuseum, Universitetet i Tromsø.

Samtidig er museet gjennom arkeolog Elling Utvik Wammer blitt involvert i et nytt samarbeidsprosjekt, «Fjellfiskets begynnelse - Tidfesting av forhistorisk utsetting av ørret ved sedimentanalyser». Dette er et tverrfaglig forskningsprosjekt med deltagere fra NMM, Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Norsk institutt for naturforskning og Universitetet i Sørøst-Norge. Wammer er prosjektleder og koordinerende forfatter sammen med en kollega ved Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo.

I november 2018 ble det arrangert oppstartkonferanse på Bygdøynes for prosjektet «The Last Ice Age», med stor deltagelse både fra norske og innenlandske samarbeidspartnere, inviterte foredragsholdere fra universiteter i inn- og utland og et stort antall interesserte medlemmer i lokalhistorielag og kystlag. Prosjektet prøver å knytte til seg både studenter, museumskolleger i og utenfor Stiftelsen Norsk Folkemuseum, lokalhistorikere og andre frivillige som er interessert i å bidra til og bli en del av prosjektfellesskapet rundt «Den siste istid». Arbeidet med dette er godt i gang, og prosjektet er blitt synlig i mange fagmiljøer.

I løpet av 2018 innledet NMM også et samarbeid med forskere ved Sosialantropologisk institutt ved Universitetet i Oslo om et stort internasjonalt forskningsprosjekt der, «Life Cycle of the Container Ship». Museets rolle vil først og fremst være nytt til formidling av resultatene fra prosjektet gjennom en utstilling og på annen måte, men i tillegg åpner det i likhet med vårt eget prosjekt «The Last Ice Age» muligheter for ansatte ved avdelingen til å bidra til selve forskningsarbeidet i samarbeid med et sterkt internasjonalt forskningsmiljø.

Espen Wæhle i Forsknings- og utstillingsseksjonen har fått hovedansvaret for denne kontakten.

På slutten av året ble forprosjekt om rehabilitering og videreføring av Fred Olsen-museet i Hvitsten ferdigstilt. Det er utarbeidet på oppdrag fra Fred. Olsen & Co.

NMM videreførte i 2018 dessuten sitt engasjement i de nasjonale museumsnettverkene for sjøfart og for fiskerihistorie og kystkultur. Som i foregående år hadde Elisabeth S. Koren på museets vegne ansvaret for å koordinere det ene av disse, Sjøfartsnettverket. Et resultat av dette arbeidet i 2018 var en søknad om midler fra Norsk kulturråd til et treårig nettverksprosjekt, ledet fra Arkeologisk seksjon, for å tilpasse gjenstandsdatabasen Primus til bruk i registrering av sammensatte arkeologiske funn. Søknaden ble innvilget. Prosjektet vil gjøre forvaltningsmaterialet vårt mer tilgjengelig både for interne og eksterne brukere og lette forskningen på dette viktige materialet.

Ellers har en rekke ansatte ved NMM gjennom 2018 som tidligere år pleid kontakter med sine respektive fagmiljøer gjennom deltagelse på og organisering av vitenskapelige konferanser og annet eksternt faglig og fagligadministrativt arbeid. Avdelingen stod for organiseringen av seminaret til Stiftelsen Norsk Folkemuseum under arrangementet Forskningsdagene 2018 og bidro også med foredrag der. Flere ansatte hadde sensoroppdrag på ulike fagnivåer i universitets- og høyskolesektoren, og museets forskningskoordinator hadde også i 2018 bistilling som professor ved Høyskolen (nå Universitetet) i Sørøst-Norge. Dessuten har flere ansatte markert fagmiljøet vårt utad på andre måter. Til sammen har personalet ved NMM for 2018 rapportert om 18 vitenskapelige foredrag på konferanser og seminarer i inn- og utland, 20 populærvitenskapelige foredrag o.l., fem bidrag på radio eller TV og ti bidrag på nettsider e.l.

Publiserte arbeider 2018 (forfattere fra NMM er uthevet)

Vitenskapelige arbeider med fagfelleevaluering (nivå 1)

Ahrens, S., Indgjerd, H., **Kvalø, F.**, Tagonidou, E., **Vangstad, H.** 2018.

«Undervannsarkeologiske registreringer av skipsvrak og havner på Naxos». *Klassisk Forum* 2017:2-2018:2, 53-62. Oslo: Norsk Klassisk Forbund.

Brandl, M., M. M. Martinez, Chr. Hauzenberger, P. Filzmoser, **P. Nymoen**, N. Mehler. 2018. "A multi-technique analytical approach to sourcing Scandinavian flint: Provenance of ballast flint from the shipwreck "Leirvigen 1", Norway". PLOS ONE, 08 Aug 2018. Public Library of Science. <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0200647>

Leister, W., Tjøstheim, I., **Norseng, P.G.**, Joryd, G., **Bagle, E.**, **Sletten, H.T.** 2018.

«Digital Storytelling and Engagement in Exhibitions about Shipping». *Norsk museumstidsskrift* vol. 4/2, 50-72. Oslo: Universitetsforlaget.
https://www.idunn.no/norsk_museumstidsskrift

Wong, M., Brandt, J. R., **Ahrens, S.**, Jaouen, K., Bjørnstad, G., Naumann, E., Wenn, C. C., Kiesewetter, H., Laforest, C., Hagelberg, E., Lam, V. C., Richards, M. 2018. «Pursuing Pilgrims: Isotopic Investigations of Roman and Byzantine Mobility at Hierapolis, Turkey». *Journal of Archaeological Science: Reports* 17, 520-528. Elsevier.

Publiserte vitenskapelige arbeider uten fagfellevurdering

Johannessen, J. 2018. «Åbenrås sjøfart i Trosners dagbok 1710-1714», Koren, E. S., S. Ahrens, H. Bondevik og P.G. Norseng (red.). *Mennesket og havet. Årbok for Norsk Maritimt Museum 2017*, 121-129. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Johannessen, J. Kvalø, F., og Melien, T. J. 2018. «Fartøystyper slik matros Trosner tegnet dem i årene 1710–1714», Koren, E. S., S. Ahrens, H. Bondevik og P.G. Norseng (red.) *Mennesket og havet. Årbok for Norsk Maritimt Museum 2017*, 131-155. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Publiserte forvaltningsrapporter

Ahrens, S. og **R. Borvik.** 2018. *Arkeologisk utgravning av ballastplassen på felt B4, Oslo, Bjørvika, saksnummer: 2015303.* Arkeologisk rapport 2018:6. Oslo: Norsk Maritimt Museum

Grue, M.-L. 2018. *Arkeologisk undersøkelse av tomtene A 8 og A 9 i Bjørvika, Oslo.* Arkeologisk rapport 2018:1. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Grue, M.-L.O. 2018. *Arkeologisk overvåkning av tomt B 1, Bjørvika, Oslo.* Arkeologiske rapport 2018:9. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Kvalø, F. og **Wammer, E. U.** 2018. *BARK - Fotogrammetri Selør 3 Flisevraket.* Arkeologisk rapport 2018:2. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Kvalø, F., Nymoen, P. og Wammer, E. U. 2018. *Marinarkeologi og verdiskaping i Agders uthavner.* Arkeologisk rapport 2018:3. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Johannessen, J. 2018. *Sikringsmidler til et tohåndssverd fra middelalder i Mjøsa, Mengshol II.* Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Johannessen, J. 2018. *BERG – Rapport for helleristninger under vann Kattfoss i Modum i Buskerud.* Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Melsom, C., Reitan, M. og Wammer, E. U. 2018. *Møsvatn - fra myr til marked. Undersøkelser i 2017.* Arkeologisk rapport 2018:4. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Melsom, C. og Wammer, E. U. 2018. *Fiskevær i innlandet.* Arkeologisk rapport 2018:5. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Nielsen, E. M. og **Wammer, E.U.** 2018. *Garnsøkker med trinseform.* Rapport fra intervju og praktisk håndverks-besøk hos Torstein Bjørgen, juni 2018. Norsk Maritimt Museum og Flettverk.no.

Petterson, S. 2018. *Arkeologisk undersøkelse av tomt B6A, Bjørvika, Oslo.* Arkeologisk rapport 2018:8. Oslo: Norsk Maritimt Museum

Wammer, E.U. 2018. *Sjøledningstrasé Tømmervigodden - Kjeholmen m.fl.* Arkeologisk rapport 2018:7. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Populærvitenskapelige publikasjoner

Christensen, A.E. 2018. «Nersetterbåten». *Rundt om Drammen* 4/2018

Galåen, P.G. 2018. «Dagbok fra en reise til Lofoten i 1895». Koren, E.S., S.Ahrens, H. Bondevik og P.G. Norseng (red.). *Mennesket og havet. Årbok for Norsk Maritimt Museum 2017*, 109-110. Oslo: Norsk Maritimt Museum

Koren, E.S. 2018. «Beskøyter, knall, skipskjeiks, skonrok». Koren, Elisabeth S., Sven Ahrens, Hjørdis Bondevik og Per G. Norseng (red.), *Mennesket og havet. Årbok for Norsk Maritimt Museum 2017*, 95-107. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Koren, E.S. 2018. «Norsk flåte i kryssild», *Aftenposten historie*. Nr. 10, 2018. Oslo: Schibsted Magasiner.

Kvalø, F. og Wammer E. U. 2018: 2017: En vrakodyssé. *Mennesket og havet. Årbok for Norsk Maritimt Museum 2018*, 53-68. Oslo: Norsk Maritimt Museum.

Johannessen, J. 2018. «Kirkeskipet Susan 1725 – vår ære og vår makt», *Museumsbulletinen*, 27-29. Oslo: Norsk Folkemuseum.

Norseng, P.G. 2018. «Den siste istid på Bygdøynes». *Utkikken. Informasjonsskriv for Norsk Maritimt Museums Venner* 2018/3,14-15. Oslo: Norsk Maritimt Museums Venner

Wammer, E. U. 2018. Storofsins herjinger med fiskarnaustet ved Tesse. Beitrusten, G. *Årbok for Gudbrandsdalen*. 86. årgang, 37-48. Lillehammer: Gudbrandsdal historielag Dølaringen Boklag.

Wammer, E. U. og Midthjell, H. B. 2018. «Døden i skaret – ei nylig oppdaget grav i Trøndelags grensefjell». Jünge, Å. (red.). *Nord-Trøndelag historielag Årbok* 95. årgang, 37-54. Nord Trøndelag historielag.

Wammer, E. U. 2018: Et glimt inn i det undersjøiske skattkammeret i Ny-Hellesund. *Jul i sundet*, 16-17. Søgne: Foreningen Skolehuset Ny-Hellesund.

Wickler, S. og **Falck, T.** 2018. «Lovundbåten – Nord-Norges eneste bevarte middelalderfartøy». *Spor. Nytt fra fortiden* 1/2018, 10-15. Trondheim: NTNU.
<https://www.ntnu.no/museum/spor-1-2018>

Avisartikler, debattinnlegg, bokomtaler m.m.

Christensen, A.E. 2018. «Roere i sør». *Kysten* 2/2018: 54.

Christensen, A.E. 2018. «Roing en gang til». *Kysten* 4/2018: 55.

Norseng, P.G. 2018. "Jean Aase and Berg-Kragerø Museum". Newsletter winter 2017/2018. ICOM International Committee for Regional Museums ICR.
http://network.icom.museum/uploads/media/ICR_2018_FINAL_4.2018.pdf), 19.4. 2018, 14-17

Pedersen, T.W. og Falck, T. 2018. «Går det utfor marbakken med norsk marinarkeologi?» Kronikk. *Forskerforum*, 20.6.2018. Oslo: Forskerforbundet.

Arkeologiske forvaltningsoppgaver

I 2018 ble det i Arkeologisk seksjon behandlet 484 plan- og tiltakssaker, og gjennomført 49 registreringsoppdrag, 15 tilstandsregistreringer, og fem dispensasjonsbehandlinger fra kulturminneloven. Med funnmeldinger fra publikum og egne undersøkelser ble det til sammen registrert 64 nye kulturminnelokaliteter.

Arkeologisk seksjon har også fortsatt det omfattende etterarbeidet med konservering, digital dokumentasjon av skipstømmer og rapportering etter de store prosjektene i Bjørvika.

Samarbeidet med Agderfylkene om et verdiskapningsprosjekt med uthavnene i fokus fortsatte i 2018. Det ble gjennomført en større marinarkeologisk undersøkelse i uthavnen Ny-Hellesund, men mye god formidling.

Figur 9 Pål Nymoen graver kulturlag i Gaushola, Ny-Hellesund. Foto: Norsk Maritimt Museum.

Det ble utført to sikringsundersøkelser, den ene på et middelaldervrak ved Vågøy i Telemark, den andre på et sverd fra middelalder funnet i Mjøsa, Oppland.

Arbeidstilsynets revidering av dykkeforskriften har krevd mye oppfølging fra seksjonen. Det samme gjelder konsekvenser knyttet til den pågående regionreformen.

Høsten 2018 bevilget Norsk Kulturråd støtte til et digitaliseringsprosjekt, som skal heve kvaliteten på lagring og formidling av digitale arkeologiske data. Prosjektet skal gå over tre år.

Gjenstander, foto, arkiv og bibliotek

Utover vanlig bibliotekdrift med inn- og utlån har de ansatte i Dokumentasjonsavdelingen som tidligere år arbeidet med rydding og registrering av restanser i biblioteket ved NMM. Til hjelp i dette og annet arbeid har biblioteket hatt stor nytte av frivillig arbeidskraft og to praktikanter i 2. halvår 2018.

Både på bibliotekkontorene og i magasin er det store mengder uregistrerte bøker og tidsskrifter som skal vurderes eller er besluttet tatt inn i samlingen. I året som gikk ble en del av dette bokmaterialet i magasinet gjennomgått, rengjort og registrert eller og kassert. Avdelingen har også ryddet i bibliotekmagasinet, som nå er rengjort. Bibliotekets tilvekst i 2018 var på 183 bøker, og det ble registrert 200 tidsskriftanalytter i bibliotekbasen.

Avdelingen mottar mange eksterne henvendelser som både gjelder museets fagområde og museumssamlingen. Foruten besøk i biblioteket foregår en del av formidlingen ved å besvare henvendelser på epost og telefon. Henvendelsene gjelder også kjøp av fotografier og skips- og båttegninger. Det er stor interesse for tegninger fra både båteiere, modellbyggere og andre interesserte.

Arbeidet med å rydde, sortere og ordne administrasjonsarkivet fortsatte i 2018. Avdelingen startet også opp arbeidet med rydding av fjernarkivet, hvor oppbevaringspliktige økonomi- og personalarkiv er blitt overført til Økonomi- og administrasjonsavdelingen.

Avdelingen har også ordnet og registrert restanser av mindre privatarkiver og arkivalier, samt begynt ompakking og registrering av det omfattende kildematerialet til Jacob Worm-Müllers bokverk "Den norske sjøfarts historie". Av tegningsmateriale ble det registrert 75 båttegninger i katalogen, hvorav størstedelen er tegninger av fritidsbåter signert Kai Øvre, som døde i 2016.

I tillegg har avdelingen startet opp et større revisjons- og registreringsprosjekt av museets samling av skutemalerier og skipsportretter, hvor også ompakking og avfotografering inngår.

Figur 10 Revisjon og ompakking av museets samling av skuteporretter og akvareller. Foto: Norsk Maritimt Museum

Museets fotograf har jobbet med gjenstandsfotografering og dokumentasjon i forbindelse med ulike interne og eksterne arrangementer og prosjekter. I tillegg har avdelingen bidratt med innsamling, research og produksjon av bilder til ulike prosjekter og den kommende utstillingen i Båthallen.

I tillegg til generell drift, oppdateringer, korrigeringer og feilrettinger i katalogen, har avdelingen besvart eksterne og interne henvendelser om samlingene og katalogen. Avdelingen har også ansvar for opplæring og support av Primus for ansatte, praktikanter og frivillige.

Ett stort prosjekt har vært pakking, registrering, avfotografering og flytting av museets samling av fotoalbum. 242 album oppbevares nå under adskillig bedre forhold enn tidligere, i klimastyrte omgivelser på Norsk Folkemuseum.

Det er også arbeidet med omemballering av glassnegativer fra John York Collection, 3. Framferd, og store lysbildesamlinger etter Julius M. Marcussen og Thomas Chr. Stephensen, skanning, merking og omemballering av Bernard Færøyviks fotosamling og fotografier fra kopisamlingen, samt publisering av de siste av Skaugvolds negativer. Av 883 digitaliserte fotografier, ble 245 katalogisert og registrert i Primus.

Det er dessuten arbeidet videre med å kvalitetssikre opplysninger om damp- og motorskip i museets fotoarkiv. I 2018 ble tekniske og historiske data til ca. 900 damp- og motorskip nedtegnet.

Det har også vært søkt og bevilget midler til et digitalisering- og katalogiseringsprosjekt med arkivet etter Colin Archer ved NMM. Arbeidet vil bli gjennomført i 2019.

I 2018 ble det registrert 413 gjenstander i museets gjenstandssamling. Av disse er de nevnte 242 fotoalbumene. De øvrige er i hovedsak gjenstander fra Jan Herman Linge mottatt i 2010 og 2015. 10 gjenstander representerer ny innsamling, resten er restanser i registreringen, eller, som tilfellet er for albumene, nyregistrering i Primus av gjenstander som har vært registrert i et annet system tidligere.

Gaveliste 2018

Gjenstander og kunst:

Hans-Jacob Gjerpen, Oslo: Menyer

Hans Herman Horn, Oslo: Kutterjolle

Tone Bø-Schrøder, Halden: Skipsportretter

Venneforeningen NMM: Skilt fra S/S Norway

Georg Østen Østro, Gol: Fyrstikkesker

Arkivalia og foto:

Alan Bourne, Australia

Tone Bø-Schrøder, Halden

Georg Østen Østro, Gol

Jan Erik Øverbye, Oslo

Gaver til biblioteket:

Turi og Arild Bølstad, Oslo
Håkon Gøthesen, Oslo
Bård Kolltveit, Ås
Anna Lucas, Tasmania
Marinehistorisk selskab, Danmark
Tor Jørgen Melien, Oslo
Per Norseng, Oslo
Seilskøyteklubben Colin Archer, Oslo
Petter Solberg, Kolbotn
Leif Svensson, Sverige
Trond Anders Svensson, Oslo
The Tools and trades history society, England
Gustav Vig, Oslo
Johan Trolle Wasserfall, Oslo
Thomas Colin Wiborg, Tranby
Espen Wæhle, Nesodden

Drift og vedlikehold

Driften ved NMM er preget av manglende vedlikehold over lang tid og gamle tekniske systemer som har gått langt ut over sin forventede levealder. Det innebærer mye ad hoc-oppgaver for Driftsavdelingen for å holde bygget varmt og systemene i drift for den daglig aktiviteten til de ansatte og besøkende. Lydisolering av oljepumpen i DokuLaben ble gjennomført i 2018. I tillegg er oppgraderingen av det elektriske anlegget på NMM videreført. Renovering av «Eliasrommet» ble startet opp i 2018.

Driftsavdelingen har flere oppgaver knyttet til arrangementer for publikum og leietakere med rigging og transport av utstyr før og etter arrangementene. Det er gjennomført to ryddedugnader på NMM gjennom året.

De seilende fartøyenes virksomhet

Åke Lindholm har også i 2018 vært skipper på skonnerten «Svanen». Frivillige med Thoralf Qvale i spissen har som tidligere år vært meget viktige støttespillere for skuta.

«Svanen» ble klargjort for sesongen 2018 i tråd med omsøkte planer og økonomiske rammer. Slippsettingen ble gjennomført i perioden 16. mai – 2. juni, og det er også utført nødvendig kontroll med hensyn til klassing og sertifisering. Museet har arbeidet med nødvendige klargjørings- og vedlikeholdsarbeider. Det gjelder i hovedsak:

1. Overhaling/sjekk av sikkerhetsutstyr som livbåt, redningsflåte mm
2. Service/vedlikehold av maskineri som reparasjon av dieseltank, maskin, aggregat mm
3. Reparasjon/gjennomgang av teknisk utstyr
4. Bunnsmøring, driving, maling, behandling av dekk, karmer mm
5. Nødvendige forsikringer for skrog, mannskap og elever

2018 har vært et av årene med flest toktdøgn for «Svanen» noensinne. Vi har gjennomført et treukerstokt med krigsveteraner fra FN-oppdrag (gjennom deres organisasjon SIOPS), og en rekke tokt med skoleklasser og grupper. Samarbeidet med Redningsselskapet om kvalifisering

for Båtførerbevis ble videreført. Nytt i 2018 er at vi også har hatt et åpent tokt Bergen- Oslo for publikum. Dette ble gjennomført med suksess.

Tokt 2018 med «Svanen»:

Uke 25	Elever fra Steinerskolen og tokt finansiert av Sønstebys minnefond
Uke 26	Skoleelever i samarbeid med Redningsselskapet
Uke 27-28	Elever fra ungdomsskoler i Oslo, finansiert av Legatet av 1886
Uke 29-31	FN-veteraner, finansiert av SIOPS
Uke 32-33	Åpent tokt for publikum
Uke 34	Elever fra Vang skole og medlemmer av NMMs Venneforening
Uke 36-37	Ungdom fra Oslo i samarbeid med stiftelsen Frigo og Astrup Legatet
Uke 38	Elever fra Steinerskolen

Figur 11 Godt fornøyd mannskap på åpent tokt med Svanen fra Kristiansand til Oslo august 2018. Foto: Norsk Maritimt Museum.

Høsten 2018 har vi i samarbeid med Hardanger Fartøyvernsenter utarbeidet en langsiktig vedlikeholdsplan for skonnerten. Gjennomgangen viser at vi står foran en rekke større vedlikeholdsoppgaver og sikringstiltak de neste årene, blant annet utbedring av maskinrom og akterskip.

Driften av «Svanen» har vært i henhold til budsjetterte rammer og finansieres gjennom inntekter fra tokt, omsøkte midler fra private og offentlige stiftelser og organisasjoner samt fra museet selv. Dessuten gjør Skonnerten Svanens Venneforening samt en rekke veteraner og andre en stor og uvurderlig frivillig innsats i driften. På slutten av året kom en svært hyggelig nyhet. «Svanen» har mottatt 1,5 millioner kroner i gave til drift og utvikling av skonnerten fra Per Øivind Selvig v/ dødsboet til Dag Chr. Selvig.

Museets redningsskøyte RS1 «Colin Archer» driftes etter avtale med NMM av Knut von Trepka. Skøyta lå vinteren 2017-2018 som vanlig i opplag i bøye ved Ormøya. Hele båten inkludert riggen var dekket av presenninger med god lufting. Vinteren medførte ingen problemer.

Før seilingssesongen ble fartøyet slippsett og bunnsmurt på Promhavn Slipp, og båten ble besiktiget av Johan Petersen. Ved siden av årlig vedlikeholdsarbeid ble bl.a. følgende arbeider utført i 2018:

- Det ble montert kobberbeslag på akterstevntopp
- Noen rundholter og blokker ble pusset opp
- En del løpende rigg ble skiftet
- Vaterstaget ble demontert, tjæret og endevendt
- Det ble sydd ny presenning til klyver
- Det ble laget og montert nye lukepinner på hovedluke
- Indre eksosslange ble skiftet og temperaturalarm montert
- Sjøvanns kjølepumpe ble overhaldt

Sommerens første seilas gikk nedover svenskekysten til Koster, Strømstad og Hunnebostrand før retur til Oslo. Siden ble det kortere og lengre turer til Storsand, Koster, Horten, Sandefjord, Svenner, Larvik og Risør.

RS 1 «Colin Archer» deltok i 2018 i følgende arrangementer:

- Hurum Trebåtfestival med regatta
- Midtsommerfest på Koster
- CA Havnefestival Svenner / Larvik
- Hamnfest på Koster
- Risør Trebåtfestival.
- Velkomsten for polarskipet «Maud»
- DNVF (Veteranredningsskøyteforeningens) 30 års jubileum i Horten
- Toddyseilasen SSCA
- 125 års jubileum for RS1 «Colin Archer» på Bygdøynes/NMM
- Lansering av nye 50- og 500-kronerssedler fra Norges Bank ved RS «Noatun» i Horten – en seilende redningsskøyte er hovedmotiv på 500-kronersseddelen (RS 14 «Stavanger»)

Et stort antall personer har studert båten fra kai under disse arrangementene, og rundt 500 har vært på omvisning eller vært medseilere ombord.

S/Y «Venus» driftes etter avtale med NMM av Thoralf Ulrik Qvale med familie. Skøyta lå vinteren 2017-2018 i boblehaven på Skarpsno i Frognerkilen. Før seilingssesongen ble fartøyet slippsett i Son og vanlig vårvedlikehold ble gjennomført. Alle utvendige flater ble slipt og malt, eller oljet/lakkert. Undervannsskroget ble spytt, skrapet, pusset, primet og stoffet. Fartøyet vedlikeholdes og følges opp planmessig, og er i meget god stand.

Seilsesongen 2018 var fra mai til midten av oktober. «Venus» har seilt flere regattaer med veldig gode resultater. Skøyta fikk førsteplass på SSCA regatta på Sætre trebåtfestival og i Færderseilasen. Skøyta har også deltatt på Toddyseilasen SSCA og 125 års jubileet for «RS1

Colin Archer» og «RS5 Liv» på Bygdøynes. Sommerturen i 2018 gikk nedover svenskekysten i samseilas med SSCA. Det har som vanlig vært en rekke besøkende om bord i skøyta gjennom sommeren.

Oversikt over frivillige

BåtLab'en

Christensen, Arne Emil
Douglas, John
Folkner, Jan
Lossius, Arne

Malm, Bengt
Omre, Stein-Morten
Svensson, Trond
Wasserfall, Johan

Barnas Båtverksted

Bahrawi, Awad
Gløersen, Terje
Gulliksen, Martin
Hansson, Rolf
Hovland, Egil M
Klem, Per
Legaard, Kirsten
Lørange, Christian
Løvdal, Helge K
Malm, Bengt
Myrholm, Thore

Nyborg, Chris
Omre, Stein-Morten
Pedersen, Bjørn
Riseng, Bjørn
Svensson, Trond A
Ulland, Leif
Ulriksen, Ulf
Vig, Gustav
Wasserfall, Johan Trolle
Wellèn, Jan
Wiel, Eric

Bibliotek, foto og arkiv

Drefvelin, Kirsten
Fiske, Ole Hajem
Gulliksen, Martin
Kvaal, Rita

Malm, Bengt
Pedersen, Bjørn
Sandin, Roger
Vig, Gustav

«Svanen»/SIOPS

Andersen, Maya
Andersen, Jenny
Andersen, Tone Merete
Berg, Anne Birgitte Fabricius
Berg, Morten
Christoffersen, Øyvind
Dahl, Anja
Dreyer, Nicholas Heimgard
Forodden, Arnstein
Hunstad, Nils Jacob
Høvik, Linda Gill
Kristiansen, Tone Berild

Kristensen, Idar
Løkken, Tom Erik
Markussen, Roger
Mesøy, Kenneth
Midre, Morten
Nilsen, Jan Edgar
Ottesen, Trude Berge
Pedersen, Kristine
Straumsnes, Gry Hege
Thorheim, Ruth Helen
Wågsås, Knut Olav